

Państwowa Szkoła Wyższa
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

PAŃSTWO WOBEC ZAGROŻEŃ

Redakcja
Zbigniew Ciekanski

Biała Podlaska 2020

Wydawca:
Państwowa Szkoła Wyższa
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Recenzenci:
prof. dr hab. inż. Jarosław Wołęjszo
prof. ucz. dr hab. Krzysztof Rejman

© Copyright by Państwowa Szkoła Wyższa
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

ISBN 978-83-64881-60-2

Nakład: 100 egz.
Liczba arkuszy wydawniczych: 20

Wydawnictwo PSW JPII
ul. Sidorska 95/97
21-500 Biała Podlaska
www.pswbp.pl

Skład, druk, projekt okładki:
Agencja Reklamowa TOP, ul. Toruńska 148, 87-800 Włocławek
tel.: 54 423 20 40, fax: 54 423 20 80, www.agencjatop.pl

Spis treści

Wstęp.....	5
Wiesława Załoga, Robert Zakrzewski WYBRANE ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA	9
Yury Pauliuchuk, Nadezhda Psareva BEZPIECZEŃSTWO INFORMACYJNE	27
Dawid Sawczuk CYBERTERRORYZM JAKO ZAGROŻENIE XXI WIEKU	41
Henryk Wyrębek, Waldemar Perdion ZAGROŻENIA INFRASTRUKTURY KRYTYCZNEJ ZE STRONY ATAKÓW CYBERTERRORYSTYCZNYCH	54
Martyna Zaroślak, Julia Nowicka MAŁOLETNI UŻYTKOWNICY CYBERPRZESTRZENI	71
Wiesław Barszczewski ZWALCZANIE PRZESTĘPCZOŚCI W POLSCE – WYBRANE ASPEKTY.....	87
Julia Nowicka DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA	104
Zbigniew Piskor, Zbigniew Ciekankowski DRONY PRZYSZŁOŚCI I ICH WPŁYW NA BEZPIECZEŃSTWO.....	121
Katarzyna Staroń RATOWNICTWO MEDYCZNE JAKO ELEMENT BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA.....	136
Katarzyna Chomicz WPŁYW NIELEGALNEJ IMIGRACJI NA BEZPIECZEŃSTWO POLSKI. WYBRANE ZAGADNIENIA	154
Klaudia Hawryluk MIGRACJE JAKO ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO PAŃSTWA NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ.....	167

Katarzyna Bakalarczyk-Burakowska WPŁYW HANDLU LUDŹMI W SIECI NA POZIOM BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI	184
Katarzyna Terpiłowska, Zbigniew Ciekanski HANDEL DZIEĆMI JAKO ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA SPOŁECZNEGO.....	200
Aneta Chrzęszcz WPŁYW SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ NA BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE W POWIECIE BIALSKIM.....	214
Natalia Ratajewska BEZROBOCIE JAKO ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA SPOŁECZNEGO.....	227
Klaudia Mordel STRAŻ GRANICZNA W ZAPEWNIANIU BEZPIECZEŃSTWA WSCHODNIEJ GRANICY POLSKI.....	241
Zbigniew Ciekanski STRAŻ GRANICZNA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH	256
Adrian Filipiuk TERRORYZM JAKO WSPÓŁCZESNE ZAGROŻENIE	269
Łukasz Gawroński PALESTYŃSKIE ORGANIZACJE TERRORYSTYCZNE A BEZPIECZEŃSTWO PAŃSTW BLISKIEGO WSCHODU	285

Wstęp

*Jeśli brak (...) wolności i bezpieczeństwa to nie ma warunków do rozwoju.
Dążenie do przewagi gospodarczej, wojskowej czy politycznej kosztem praw
innych narodów zawsze stanowi zagrożenie dla prawdziwego pokoju.*

*Orędzie Jana Pawła II
na XX Światowy Dzień Pokoju*

W potocznym rozumieniu bezpieczeństwo oznacza brak zagrożenia i ochronę przed niebezpieczeństwem. Może być jednak także pojmowane jako stan poczucia pewności, spokoju, zabezpieczenia. Bezpieczeństwo w ujęciu ogólnym to pewność istnienia oraz przetrwanie, posiadania i funkcjonowania oraz rozwoju podmiotu. Jest wynikiem braku zagrożeń oraz właściwej ich percepcji, powstaje również wskutek kreatywnej działalności danego podmiotu. W takim rozumieniu jest to proces społecznie zmienny w czasie¹.

Bezpieczeństwo jest fundamentalną potrzebą zarówno człowieka, jak i grup społecznych, jest także podstawową potrzebą państw i systemów międzynarodowych. Brak poczucia bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Każdy człowiek, grupa społeczna, państwo czy organizacja międzynarodowa starają się oddziaływać na swoje otoczenie tak, by usuwać a przynajmniej minimalizować zagrożenia, eliminując własne lęki, niepokoje i poczucie niepewności.

¹ K. A. Wojtaszczyk, A. Materska – Sosnowska, *Bezpieczeństwo państwa*, Oficyna Wydawnicza Aspra – JR, Warszawa 2009, s. 17 - 18

Postrzeganie bezpieczeństwa ma charakter obiektywny albo subiektywny, ze względu na ścisły związek pomiędzy bezpieczeństwem a stanem percepcji społecznej. Należy zauważyć, iż czynniki przesądzające o poczuciu bezpieczeństwa mogą deformować zagrożenia, prowadzić do ich niedoceniań albo przewartościowania. Błędna ocena zagrożeń znajduje swoje odzwierciedlenie w postawach społecznych i rozbieżności pomiędzy bezpieczeństwem odczuwanym a realnym. Jedynym rozwiązaniem wydaje się solidna wiedza zapewniająca zrozumienie bezpieczeństwa, z całą jego złożonością. Ma ona istotne znaczenie dla osób pełniących funkcje kierownicze oraz centralnych organów państwa².

Zapewnienie bezpieczeństwa było jedną z głównych sił napędowych w ewolucji społecznej ludzi. Bezpieczeństwo dzisiaj, w najszerszym znaczeniu tego pojęcia, nie tylko zapewnia przeżycie jednostki, czy też społeczności, ale zapewnia również komfort życia. Można je zatem postrzegać poprzez pryzmat życia codziennego. Każdy ma prawo czuć się bezpieczny w domu, w miejscu pracy, w miejscu wypoczynku, wszędzie tam, gdzie przebywa i gdzie funkcjonuje.

Rozwój nauki nie osiągnął jeszcze takiego poziomu, aby można było przedstawić pełne wyjaśnienie wszystkich przyczyn zjawisk zachodzących w otaczającym nas świecie i umożliwić przewidywanie ich wystąpienia, a w razie potrzeby skutecznie im zapobiegać lub przeciwdziałać. Wobec tego nieodzowne jest przygotowanie się do postępowania w sytuacjach awaryjnych lub katastrofalnych, niezależnie od czasu i miejsca ich ewentualnego wystąpienia. Wprawdzie eksperci z dziedziny bezpieczeństwa żywią głębokie przekonanie, że każde zagrożenie można byłoby przewidzieć i w związku z tym można by mu zapobiec, zatem patrząc realnie na rzeczywistość, uznają potrzebę przygotowania planów działania na wypadek wystąpienia jakiegokolwiek niebezpieczeństwa. Bezpieczeństwo będąc dobrem podstawowym, powinno być przedmiotem najwyższej uwagi w zarządzaniu na każdym szczeblu.

W szeroko rozumianym systemie bezpieczeństwa państwa można wyróżnić ściśle skorelowane ze sobą obszary: *bezpieczeństwa politycznego*, które ma na celu ochronę interesów państwa, gwarantując stabilność ustrojową i niezachowane funkcjonowanie wybranych podmiotów; *bezpieczeństwa gospodarczego*, które ma chronić rozwój gospodarczy Polski; *bezpieczeństwa militarnego*, które ma zapewnić ochronę i obronę w wypadku konfliktu zbrojnego; *bezpieczeństwa publicznego*, które ma zapewnić m.in. porządek konstytucyjny, ochronę przed zjawiskami kryminalnymi, sytuacjami kryzysowymi, oraz zapewnić porządek publiczny; *bezpieczeństwa społecznego*, które ma zapewnić podstawowe warunki do godnej egzystencji człowieka – obywatela.

W XXI wieku, przy uwzględnieniu zarówno doświadczeń przeszłości, jak i dynamiki rozwoju zagrożeń, głównym wyzwaniem w organizacji bezpieczeństwa narodowego musi być realizacja twórczej strategii, która kreuje przyszłe bezpie-

² S. Sulowski, M. Brzeziński, *Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa*, Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 2009, s. 27

czeństwo, koncentrując się na zapobieganiu i wyprzedzaniu zagrożeń oraz eliminacji ich źródeł.

Stosując pewne uproszczenia można przyjąć, że państwo, to jego obywatele, terytorium i system warunkujący funkcjonowanie w rozmaitych obszarach aktywności. Podstawowym warunkiem skutecznego działania w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności jest jednolita interpretacja podstawowych pojęć i kategorii, co już na poziomie teoretycznych rozważań jest zadaniem bardzo trudnym.

Zagrożenie bezpieczeństwa państwa będzie tym większe, im większe będzie poczucie zachwiania stabilności wewnętrznej bądź utraty suwerenności, mogących powodować wystąpienie zagrożenia militarnego. Wydaje się, że wiele zjawisk stanowi zagrożenie, lecz istotny jest stopień ich szkodliwości — wpływu na byt i rozwój społeczny. Z tego też względu w czasie pokoju, kryzysu i wojny istnieją zagrożenia podobne lub różniące się, co do skali i rodzaju, przy czym wojna sama w sobie z uwagi na niekonwencjonalne formy waki, przybiera niejednoznaczne formy.

Prezentowana monografia obrazuje różnorodne ujęcie bezpieczeństwa państwa i warianty jego utraty lub osłabienia. Opracowanie uwzględnia akademicką refleksję współczesnych dociekań, której istotnym elementem są opinie zacnych praktyków. Poleca się zatem traktowanie zawartości niniejszej monografii jako formy dyskusji nad współczesnymi aspektami bezpieczeństwa państwa, które niezmiennie traktować należy jako ludzkie dobro najwyższe. Z uwagi na fakt, traktowania bezpieczeństwa jako procesu, wydaje się, że należy jako jego element uznać młodych adeptów nauki, których zdanie nierzadko nacechowane jest tzw. świeżą perspektywą, odwagą proponowanych i wprowadzanych modyfikacji. Uwzględniając powyższe, sześć rozdziałów monografii zostało opracowanych przez studentów bezpieczeństwa narodowego pod kierunkiem redaktora.

dr hab. inż. Zbigniew Ciekanski
redaktor naukowy